

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	382
Land:	Iran
Kilde:	Landinfo.
Titel:	Temanotat.
Udgivet:	8. maj 2009
Optaget på baggrundsmaterialet:	29. maj 2009

Temanotat

Generelt om kristne og konvertitter i Iran

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Arbeids- og inkluderingsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2009

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon
Storgaten 33 A
Postboks 8108 Dep
N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70
Fax: 23 30 90 00
E-post: mail@landinfo.no
www.landinfo.no

SUMMARY

This report concerns the subject of Christians and Christian converts in The Islamic Republic of Iran. It is based on information provided by both official and non-official sources. After providing a brief overview of religious minorities and Christian Churches in Iran, the report turns to discuss apostasy in relation to Islam and Islamic Law and apostasy in the context of Iranian Law. The final chapter gives an outline of some key practical realities and concerns of converts in Iran, and provides a number of references to recent events concerning conversion.

SAMMENDRAG

Dette temanotatet omhandler kirkesamfunn, islamsk og iransk syn på apostasi (frafall fra islam) og situasjonen for kristne og kristne konvertitter i Iran. Notatet bygger på offentlige og ikke-offentlige kilder.

INNHold

1. Innledning	5
1.1 Tilgang på og bruk av kilder	5
2. Om Iran.....	5
2.1 Religiøse minoriteter	5
2.2 Kristne kirker.....	6
3. Om islam og apostasi	8
3.1 Apostasi	8
3.2 Rettskilder.....	8
3.3 Islamsk lov og apostasi.....	8
3.4 Konsekvenser ved apostasi.....	8
4. Iransk lov og apostasi	9
4.1 Lovgivning	9
4.2 Beviskrav.....	9
4.3 Hvilken domstol dømmer i apostasi-saker?.....	10
5. Erfaringer fra praktisk virkelighet	10
5.1 Kontakt med utlandet.....	13
6. Referanser.....	14

1. INNLEDNING

Rapporten gir en kortfattet og generell redegjørelse om kristne minoriteter i Iran, med vekt på problemstillinger knyttet til frafall fra islam. Mer utfyllende informasjon finnes i kildelisten og i andre kilder.

1.1 TILGANG PÅ OG BRUK AV KILDER

Rapporten bygger på offentlige og ikke offentlige kilder. En del av informasjonen er innhentet fra relevante kilder i forbindelse med factfinding-reiser til Iran. Disse kildene er i hovedsak iranske og tilhører ulike religiøse minoriteter. De har i møter med norske utlendingsmyndigheter redegjort for hvordan de opplever sin situasjon. Betingelsen for samtaler var at kildenes identitet og religiøse tilhørighet ikke ble offentliggjort. Opplysninger og inntrykk fra disse samtaler er imidlertid forsøkt formidlet gjennom denne rapporten.

2. OM IRAN

2.1 RELIGIØSE MINORITETER

Iran har ca. 70 millioner innbyggere. De aller fleste er muslimer. Det reelle tallet på ikke-muslimske minoriteter er ikke kjent. Det er alminnelig antatt at Iran har mellom 80 000 og 200 000 kristne, ca. 25 000 jøder og ca. 25 000 zoroastere. Antallet bahai er heller ikke kjent, men de skal ha vært ca. 300 000 i 1979.¹

Kristendom, jødedom og zoroastrisme er lovlige religioner i den islamske republikken. Som "bøkenes folk" er kristne, jøder og zoroastere sikret religiøs status og definerte rettigheter i tråd med islamske prinsipper. I praksis betyr det at de kan praktisere sin religion og avgjøre privatrettslige forhold som ekteskap, skilsmisse, barnefordeling og arv etter kristen, jødisk og zoroastrisk familielov. De er sikret plass i parlamentet, og kan avlegge ed på sine hellige bøker.² De har egne institusjoner, barnehager, skoler og frivillige organisasjoner som arbeider med kultur, familiespørsmål og velferd. Det jødiske samfunnet i Teheran driver også et privat sykehus. Unge menn i vernepliktig alder avtjener førstegangstjeneste på lik linje med andre iranere. Minoriteter har normalt heller ingen problemer med å få utstedt pass og utreisestillatelse.³

¹ Bahai er forbudt i Iran. Det iranske regimet ser på bahai som muslimske kjettere og som en politisk sekt. Det faktum at hovedsetet ligger i Haifa i Israel har heller ikke gjort situasjonen lettere for bahai.

² Tre plasser er reservert for kristne (to for armenere, en for assyrere), en plass for jøder og en for zoroastere.

³ Visse pass og reiserestriksjoner praktiseres overfor iranske jøder.

Samtidig er det ingen tvil om at ikke-muslimske minoriteter opplever ulik grad av sosial og økonomisk diskriminering i forhold til muslimske iranere. I praksis er for eksempel arbeid i offentlig forvaltning stengt for ikke-muslimer. Visse typer arbeid og posisjoner er forbeholdt shiamuslimer.⁴ I en privatrettslig konflikt med en muslim vil en ikke-muslim være den svake part fordi iransk lov favoriserer muslimer. Det gjelder spesielt i forbindelse med arv og erstatning hvor en muslim alltid vil bli begunstiget fremfor en ikke-muslim.

I løpet av 1990-tallet og senere har mange kristne forlatt Iran.⁵ En viktig årsak er den generelt vanskelige økonomiske situasjonen med vedvarende høy arbeidsløshet, problemer med adgang til høyere utdanning, misnøye med regimet og ønske om større sosial frihet og et bedre liv (Kamyab 2007). Andre forhold, som statsborgerloven i Armenia som gir iranske armenere mulighet for statsborgerskap, og liberal amerikansk visumpraksis overfor iranske ikke-muslimske minoriteter, har gitt kristne gode muligheter til å utvandre. Den amerikanske organisasjonen Hebrew Immigrant Aid Society (HIAS)⁶ hjelper iranske kristne med immigrasjon til USA (utenlandsk prest i Iran, intervju i Teheran 26. januar 2009). Iranske kristne har også benyttet seg av visum til Schengen-land for deretter å søke asyl i Europa.

2.2 KRISTNE KIRKER

Flertallet av de kristne bor i Teheran, Tabriz og Isfahan. Kirker eller menigheter uten gudshus (såkalte “hjemmekirker”, dvs. religiøs virksomhet som foregår i private hjem) finnes i Teheran, Hamadan, Tabriz, Amol, Orumiyeh, Shiraz, Isfahan og Mashad.

Det store flertallet av iranske kristne er armenere og tilhører den apostoliske armenske kirke. Den armenske kirken er en nasjonal og etnisk basert kirke som bruker armensk som liturgispråk. Kirken verken misjonerer eller aksepterer muslimske konvertitter. Armenere i Iran er generelt sett meget bevisst sin etniske tilhørighet og religiøse og kulturelle arv.

Også den assyriske kirke er etnisk basert og har arameisk som liturgispråk. I likhet med den armenske kirken følger den assyriske kirken lojalt iranske myndigheters påbud om kun å drive religiøs virksomhet innenfor egne rekker. Iranske assyrere er som armenere meget bevisst sin etniske tilhørighet og religiøse og kulturelle arv.

Den katolske kirke i Iran verken misjonerer eller døver muslimer. Tidligere skal konvertering ha skjedd i noen få tilfeller. Holdningen var den gang at kirken ikke avviste muslimer som ønsket å konvertere, men heller ikke oppmuntret til det. De som insisterte, kunne delta i messer og få opplæring. Kravene til opplæring og praksis var meget strenge, og det kunne ta tre til fem år før kirken eventuelt sa ja til dåp. Den lange opplæringstiden – som er vanlig i den katolske kirke – var også et resultat av at kirken etter den islamske revolusjonen i 1979 ble oppsøkt av mange

⁴ Hvilket betyr at sunnimuslimer også er utelukket fra en del embeter og posisjoner.

⁵ Det gjelder også andre ikke-muslimske grupper og svært mange muslimske iranere.

⁶ Hebrew Immigrant Aid Society: <http://www.hias.org/> [lastet ned 11.02.2009]

iranere som ønsket å konvertere mer eller mindre av taktiske grunner for lettere å få visum til vestlige land.

De protestantiske kirkene er nært knyttet til tidligere vestlig misjonsvirksomhet. Kirkene omfatter seks små kirkesamfunn i Teheran med forgreininger til andre byer. Kirkene opprettet i 1986 Fellesrådet for de protestantiske kirkene i Iran.

Tre av de protestantiske kirkene i Fellesrådet er evangeliserende overfor muslimer og aksepterer i prinsippet – og i perioder også i praksis – muslimer som ønsker å konvertere til den kristne tro. Medlemmene har ulik etnisk bakgrunn og flertallet er enten konvertitter eller barn av muslimske konvertitter. Kirkene er karismatiske og definerer seg innenfor en kristen martyrtadisjon. Liturgispråket er persisk, hvilket i seg selv er problematisk i forhold til iranske myndigheter som ønsker at kristen liturgi skal foregå på minoritetsspråk.

Muslimer som har oppsøkt “konvertitt-kirkene” har måttet gå igjennom en lang og grundig opplæring før dåp. Kirkene har ønsket å være trygge på at kandidaten har vært en ekte troende. Frykten for provokatører, hensynet til kirken og menighetens sikkerhet og muligheten for taktiske konverteringer, dvs. bruk av konvertering som migrasjonsstrategi, har også bidratt til forsiktighet fra kirkenes side.

Det finnes ingen sikre tall over hvor mange konvertitter som lever i Iran. Basert på tilgjengelig materiale, var det mest sannsynlig ikke flere enn mellom ett og to tusen.⁷ De fleste skal bo i Teheran, hvor kirkeledere opplyste at de tre aktuelle kirkene til sammen hadde mellom 680 og 730 medlemmer (Landinfo 2006). Ca. 150 konvertitter skal være tilknyttet en kirke i Shiraz. I tillegg finnes noen få menigheter tilknyttet de samme kirkene i andre byer. Noen av disse har kirkebygg og er registrerte menigheter, men de fleste skal være organisert i “hjemmekirker”.⁸ Det betyr at de ikke er registrert og godkjent av iranske myndigheter, hvilket er et krav for å kunne drive lovlig religiøs virksomhet.

Iranske myndighetenes interesse for “hjemmekirker” er knyttet til ønske om informasjon. Myndighetene vil ha opplysninger om virksomheten, hvem som står bak og hvem som deltar. De som arresteres og som etter avhør løslates mot kausjon, vil ikke være tiltalt for apostasi, men for andre forhold som ikke innebærer dødsstraff (iransk advokat, intervju i Teheran 21. januar 2009).

Ifølge en rapport fra danske utlendingsmyndigheter fra 2009, synes det ikke som om “hjemmekirker” utgjør et nettverk, men er enkeltkirker (eller forsamlinger). Hvor mange “hjemmekirker” som finnes er ikke kjent. Ifølge den samme rapporten anslo en internasjonal organisasjon i Tyrkia at det er ca. tusen hjemmekirker i Iran, mens en vestlig ambassade i Teheran opplyste at det er vanskelig å vite hvor mange “hjemmekirker” som faktisk finnes i landet (Danish Refugee Council & Danish Immigration Service 2009, side 33).

Hvorvidt det er en viss økning av konvertitter i dagens Iran og hvor mange det kan være snakk om, er usikkert og kan ikke etterprøves av uavhengige kilder.

⁷ Antallet baserer seg i hovedsak på opplysninger som ulike kristne ledere har oppgitt til norske utlendingsmyndigheter.

⁸ Med “hjemmekirker” menes det at en privatperson eller en pastor inviterer gjester eller tilhengere hjem til seg for å delta i bønn, forkynnelse eller studier.

3. OM ISLAM OG APOSTASI

3.1 APOSTASI

Konvertering i en muslimsk kontekst er knyttet til spørsmålet om apostasi – frafall fra islam. Satt inn i en historisk og teoretisk ramme er verden ifølge tradisjonell islamsk lov delt inn i **dar-al-islam**, territorium under muslimsk styre, og **dar-al-harb**, territorium i krig mot muslimer. Konvertering er følgelig først og fremst frafall fra den muslimske enhet, og har i muslimsk historie blitt sammenlignet med høyforræderi eller knyttet til politisk opprør eller opposisjon. Denne tankegangen forklarer også hvorfor kristen misjonering rettet mot muslimer enten er forbudt eller pålagt strenge restriksjoner i de aller fleste muslimske land.

3.2 RETTSKILDER

Juridisk vurderes apostasi⁹ i forhold til islamsk lov, *sharia*¹⁰. Koranen og profeten Muhammeds *sunna*¹¹ er islamsk lovs fremste autoritative kilder. *Sunna* er de samlede overleveringene om Muhammed, hans nærmeste familie og første tilhengere, slik de er nedtegnet i *hadith*-litteraturen (tradisjonen, også kalt overleveringene).

Apostasi i en muslimsk kontekst er ikke bare knyttet til konvertering. Det omfatter også blasfemi, for eksempel krenkelser av profeten Muhammed og muslimsk tro og praksis.

3.3 ISLAMSK LOV OG APOSTASI

Koranen og hadith er ikke entydige og klare i spørsmålet om straff for apostasi. Det finnes heller ingen universell tolkning av islamsk lov. De sunnimuslimske og shiamuslimske lovskolene opererer derfor med ulike tolkninger av en rekke religiøse og juridiske spørsmål. Det er imidlertid en samlet oppfatning blant muslimske geistlige og innenfor *fiqh*, den islamske rettslære, at apostasi er en alvorlig forbrytelse som fortjener straff. Apostasi blir sett på som opprør mot Allah og en trussel mot det muslimske fellesskapet, *umma*¹². Muslimske geistlige er uenige om hvorvidt en apostat fortjener dødsstraff og hvem som i så fall skal eksekvere den. Den dominerende oppfatning er dog at en apostat fortjener døden og at muslimske samfunn kan eller skal straffe vedkommende.

I forhold til apostasi skiller den shiamuslimske rettslære seg ikke nevneverdig fra den sunnimuslimske.

3.4 KONSEKVENSER VED APOSTASI

Apostasi kan i muslimske land få sivilrettslige (tap av eiendoms- og arverett) eller strafferettslige konsekvenser. Forutsetningen for reaksjoner er at konverteringen er kjent og anmeldt til det aktuelle lands myndigheter. I hvilken grad apostasi i praksis

⁹ Gresk: opprør.

¹⁰ Arabisk: hva som er foreskrevet, summen av Allahs påbud og forbud.

¹¹ Arabisk: livsførsel, handlemåte, skikk.

¹² Umma omfatter alle muslimer i hele verden.

kan få strafferettslige eller sivilrettslige konsekvenser i muslimske land, varierer fra land til land. I praksis vil en konvertitt først og fremst få problemer hvis familien er kjent med konverteringen, ikke aksepterer den og presser vedkommende til å vende tilbake til islam eller anmelder konverteringen til politiet.

4. IRANSK LOV OG APOSTASI

4.1 LOVGIVNING

Apostasi er ikke direkte regulert i den nåværende iranske straffeloven. Apostasi vurderes i forhold til tradisjonell islamsk lov og juridiske utlegninger fra religiøse autoriteter. Utlegningene har juridisk autoritet som lov. Hovedkjennetegnet ved shiamuslimsk rett er nettopp den autoritet og kompetanse som tillegges imamene,¹³ dvs. etterfølgerne og stedfortrederne til grunnleggeren Ali som var profeten Muhammeds fetter og svigersønn.

I utkastet til ny iransk straffelov er det foreslått en ny bestemmelse som uttrykkelig forbyr frafall fra islam. Lovforslaget har vært til behandling i parlamentet i flere år. Det er foreløpig ikke vedtatt av Vokterrådet,¹⁴ hvilket er nødvendig for at ny straffelov kan tre i kraft.

4.2 BEVISKRAV

Beviskravene ved konvertering er fire tilståelser ved fire ulike anledninger foran en muslimsk dommer. Den tiltalte må også være voksen religiøst sett (hvilket i Iran er 15 år for gutter og 9 år for jenter), være mentalt tilregnelig og ha handlet med rett intensjon, dvs. ikke vært beruset eller under tvang eller press. I tillegg kreves to mannlige vitner som bekrefter at den tiltalte har konvertert.

Domstolen må ha konkrete bevis for at en person har konvertert for å dømme vedkommende. Hvis en som er tiltalt for apostasi i en rettssal uttrykker at han eller hun er muslim, er det lite sannsynlig at vedkommende risikerer noe som helst. Forutsetningen er imidlertid at vedkommende ikke er tiltalt for andre forhold.

Tilståelse er bevis. Men fordi det iranske rettsvesenet bygger på islamske prinsipper, er en tilståelse bare juridisk gyldig dersom den er fremført i retten foran en muslimsk dommer. Kravene til prosedyre krever fire tilståelser (eller innrømmelser / bekreftelser) i fire separate omganger overfor dommeren.

Straffen for konvertering for en mannlig muslim er, dersom alle kriteriene er oppfylt, dødsstraff. Er alle kriterier oppfylt finnes ikke noe alternativ, dvs. dommeren kan ikke omgjøre dødsstraffen til fengsel for en mannlig konvertitt.¹⁵

¹³ Shia-islam er splittet i tre hovedretninger. Det skyldes uenighet om antallet legitime imamer i historien. Den største og viktigste er tolv-imam doktrinen som er statsreligion i Iran.

¹⁴ Vokterrådet består av seks geistlige og seks jurister som overvåker at all lovgivning er i tråd med islamsk lov.

¹⁵ Denne straffen gjelder også i sunni-islam. Mellom 85 % og 90 % av alle muslimer er sunnimuslimer.

En kvinnelig konvertitt vil bli dømt til fengsel på livstid. Dersom hun angrer og på nytt erklærer seg som muslim, vil hun kunne bli løslatt. Forutsetningen for løslatelse er imidlertid at hun ikke er dømt (eller anklaget) for andre forhold.

4.3 HVILKEN DOMSTOL DØMMER I APOSTASI-SAKER?

En rettssak i Iran mot en apostat kan føres både for en revolusjonsdomstol og en ordinær sivil domstol. Det avhenger av om vedkommende er tiltalt for flere forhold i tillegg til apostasi og hva disse forholdene dreier seg om.¹⁶

Ved fellende dom vil Høyesterett, i tillegg til å behandle selve straffeutmålingen, kunne vurdere hvorvidt saken har blitt behandlet av riktig domstol.

5. ERFARINGER FRA PRAKTISK VIRKELIGHET

Ifølge iransk religiøs tradisjon er det forskjell på lovbrudd som begås i det offentlige rom og det som skjer skjermet av privatlivets fred. Forhold som strider med islam og som forekommer i det offentlige rom må straffes, mens det som skjer innenfor den private sfære, og dermed i det skjulte, i større grad tolereres. Det kan for eksempel være drikking av alkohol, forbudte seksuelle forhold, ulovlige filmer, bøker og musikk og religiøs praksis. Svært mange iranere, uavhengig av etnisk bakgrunn og religion, lever i praksis to liv, ett i det offentlige rom og ett i det private. Så lenge det private forblir privat og islamske regler og verdier ikke utfordres eller krenkes på en synlig måte, vil iranske myndigheter normalt ikke intervenere i borgeres private sfære.

Generelt sett holder alle ikke-muslimske minoriteter en lav profil i det offentlige rom, når det gjelder religiøs tilhørighet. Så lenge spillereglene følges, kan minoriteter praktisere sin religion utenfor myndighetens søkelys fordi dette er lovlige og sosialt aksepterte handlinger.

Problemer med myndighetene oppstår først og fremst i forhold til utadrettet og evangeliserende virksomhet rettet mot muslimer. Enhver kristen (født kristen eller konvertitt) som er aktivt misjonerende overfor muslimer og for eksempel deler ut kristen litteratur, risikerer problemer på arbeidsplassen og i lokalmiljøet. Blir forholdet anmeldt, risikerer vedkommende en alvorlig tiltale og rettssak.

I praksis lever iranske muslimer som konverterer til kristendommen – stort sett – som de som er født med kristne foreldre. Forutsetningene for å unngå problemer er imidlertid at konvertitter opptrer diskret, lar religiøs praksis skje innenfor menighetens rammer og ellers lar troen være et privat forhold, noe de aller fleste gjør.

Ifølge kirkeledere er det kun unntaksvis at vanlige medlemmer skal ha opplevd problemer med å få jobb, komme inn på universitet eller få pass. Erfaring viser at det først og fremst er de evangeliserende kirkenes lederskap som er i myndighetens

¹⁶ En iransk muslimsk geistlig som tiltales for avvikende teologi eller blasfemi, vil få sin sak behandlet av en særdomstol for geistlige.

søkelys, og at tålegrensen går ved åpenlys evangelisering og – i noen tilfeller – prestevigsel. Det finnes eksempler på at konvertitter, som i en årrekke har levd uten problemer, har fått problemer med myndighetene etter at de lot seg vie til prest. På 1990-tallet ble flere slike saker løst ved hjelp av en diskre avtale mellom berørte kirker og enkelte vestlige ambassader som innvilget visum. Iranske myndigheter la ingen hindringer i veien og lot dem det gjaldt forlate Iran på lovlig måte med sine familier.

Dersom en iransk borger blir anmeldt for apostasi, må vedkommende regne med å bli innkalt til forhør. Svarer vedkommende bekreftende, risikerer man arrestasjon og forvaring over tid. En som tiltales for apostasi vil ikke bli løslatt mot kausjon i påvente av rettssak (iransk advokat, intervju i Teheran 21. januar 2009). Domstolsmyndighetene innvilger ikke kausjon til varetektsfengslede som risikerer dødsstraff.¹⁷

I løpet av rettsprosessen vil en så bli fremstilt for en dommer fire ganger med noen uker eller måneders mellomrom. Dommeren vil i prosessen gjerne legge press på vedkommende, opplyse at man kan redde livet ved å erklære seg som muslim, og ellers anbefale veiledning og at man tenker seg godt om. Familien kan også bli bedt om å overtale eller legge press på vedkommende. Hvis vedkommende ved fjerde og siste rettsmøte fastholder konverteringen og at det har skjedd ved rett intensjon og av fri vilje, må dommeren ilegge dødsstraff.

Balansegangen mellom ønsket om evangelisering og myndighetenes krav er vanskelig for ledere av “konvertitt-kirkene”. Det er ingen tvil om at de i perioder har hatt betydelig problemer fordi de har nektet å forholde seg til at Iran er en islamsk republikk hvor kristen evangelisering er forbudt, og hvor skifte av religion bare er tillatt hvis man konverterer til islam. Det har skapt vanskeligheter i forhold til andre kirker som fraråder eller misliker evangelisering, og som frykter at det kan få konsekvenser for andre kristne. Men det største problemet har uten tvil vært iranske myndigheter som i perioder har utsatt kirkenes lederskap for et sterkt og vedvarende press for å få dem til å stenge kirkedøren for muslimer, ikke etablere “hjemmekirker” og stoppe all evangelisering.

Erfaring viser at myndighetene har brukt islamsk lovgivning som trusselbilde. Gjenstridige kirkeledere har blitt konfrontert med at myndighetene har mulighet til å straffeforfølge dersom de ønsker det. Kirkeledere er blitt truet med at politiet ikke kan beskytte dem mot “ekstreme islamske grupper” dersom de ikke rettet seg etter myndighetens krav. Kortvarige arrestasjoner av kirkeledere, trusler under avhør, razziaer, beslag av interne dokumenter og advarsler har skjedd flere ganger. Sist gang iranske myndigheter hadde en større aksjon mot kirkeledere i Teheran var i 2004. I ettertid har kirkene i Teheran holdt en lavere profil og opptrådt mer i tråd med myndighetens krav. Kirkeledere har også flere ganger gitt uttrykk for at myndighetene overvåker all virksomhet og kjenner identiteten til alle medlemmer og eventuelle andre med løsere tilknytning til kirkene.

¹⁷ Iransk lovgivning har dødsstraff for en rekke forbrytelser, blant dem mord, voldtekt, utroskap, homofilt samleie, alvorlig narkotikaforbrytelser, spionasje, apostasi og fornærmelser mot den islamske republikkens grunnlegger, ayatollah Khomeini.

I praksis er det svært sjelden at noen blir dømt for apostasi. Sist det skjedde var i 1990 da en prest ble henrettet på grunn av apostasi og evangelisering (Telegraph 2008). Tre prester (to var konvertitter) ble imidlertid bortført og drept av ukjente gjerningspersoner i 1994 (Landinfo 2006). I 2004 ble en pastor, som hadde konvertert til kristendommen i 1980, arrestert i forbindelse med en kristen konferanse. Pastoren, som var oberst i hæren, ble stilt for retten men frifunnet for apostasi (Norsk Misjon i Øst 2005). Han ble imidlertid dømt for brudd på militær lovgivning fordi han hadde holdt sin kristne tro skjult for sine overordnede. Etter loven kan bare muslimer bli offiserer i de iranske væpnede styrker. Mannen ble dømt til fengsel i tre år, og pensjonsrettighetene ble inndratt. I 2005 ble en annen pastor stukket ned med kniv på gaten av ukjente gjerningspersoner. Pastoren døde av skadene.

Etter at Mahmoud Ahmadinejad ble valgt til president i 2005 har situasjonen for alle som kan tenkes å være i opposisjon til regimet, forverret seg. Menneskerettsforkjempere (advokater, kvinneaktivister og journalister), studenter, kurdiske aktivister, intellektuelle, den organiserte politiske opposisjonen og fagforeningsledere har fått merke myndighetenes lavere tålegrense, bl.a. gjennom trakassering, arrestasjoner, politisk styrte rettssaker og strenge dommer. Også religiøse minoriteter har fått merke det generelt sett forverrede politiske klimaet. Dette har særlig gått ut over bahai, mens jøder i økende grad har måttet tåle presidentens verbale utfall og truende retorikk (US Departement of State 2008).

I april 2009, forut for FNs konferanse mot rasisme (Durban II) i Genève, rettet flere menneskerettsorganisasjoner sterk kritikk mot president Ahmadinejad og hans regime. De viste blant annet til at diskriminering på religiøs grunnlag er utbredt i Iran, og at bahai, kristne, jøder, sufier (islamske mystikere), sunnimuslimer og andre minoriteter utsettes for vilkårlige arrestasjoner, trusler og trakassering (Iran Focus 2009).

Flere arrestasjoner av evangeliske kristne har også skjedd i Shiraz, Mashad og Amol (Compass Direct New 2008b). I 2006 ble et ektepar som ledet en "hjemmekirke" i Mashad (han var konvertitt og hun datter av en av prestene som ble drept i 1994) arrestert og holdt i fengsel i et par uker før de ble løslatt mot kausjon (Amnesty International 2006).

I 2008 ble en mann (sønnen til pastoren som ble henrettet i 1990) arrestert i Mashad og holdt i varetekt i ca. to måneder, anklaget for propaganda mot regimet (Compass Direct News 2008a).

To menn som ble arrestert i Shiraz i 2008, ble løslatt etter ca. fire måneder i varetekt (Christian Today 2008). Saken mot dem ble henlagt etter at deres advokat i retten hadde opplyst at begge var født muslimer, at de ikke hadde gitt avkall på islam og de tiltalte selv hadde erklært seg som muslimer foran dommeren (vestlig ambassade i Iran, intervju i Teheran 29. januar 2009).

I januar 2009 ble tre personer fra to familier, alle tilknyttet "hjemmekirker", arrestert i Teheran (Compass Direct News 2009a). Den ene ble løslatt etter en uke uten siktelse. De andre, et ektepar, ble løslatt mot kausjon etter to uker i varetekt (Compass Direct News 2009b).

I mars 2009 ble tre kristne fra Shiraz dømt til betinget fengsel i åtte måneder og med fem års prøvetid for å ha spredd evangeliet og for å ha samarbeidet med "anti-

government movements”. Ved domsavsigelsen advarte dommeren om at de betingede straffene ville bli omgjort, og de involverte arrestert og anklaget for apostasi dersom det ble oppdaget at de på nytt spredte evangeliet (Christian Today 2009). De tre kristne var konvertitter (Compass Direct News 2009c).

To kristne kvinner ble også arrestert i mars og plassert i Evin-fengselet i Teheran, anklaget for å ha handlet mot statens sikkerhet og for deltagelse i ulovlige forsamlinger. De to skal ha vært involvert i kirkelige aktiviteter og distribuert bibler (Compass Direct News 2009d).

5.1 KONTAKT MED UTLANDET

De evangeliserende kirkene har hatt og har (det varierer over tid) kontakt med vestlige ambassader og kontakter blant kristne miljøer i utlandet. Særlig det siste kan gjøre kirkene ekstra sårbare, også fordi det kan medføre beskyldninger om ulovlige pengegaver. Økonomisk støtte fra utlandet er bare tillatt dersom myndighetene på forhånd har gitt tillatelse. I perioder har kirkene holdt meget lav profil og ikke ønsket spesiell vestlig fokus på sin situasjon. Kontakt med vestlige ambassader har skjedd og skjer på kirkenes premisser. I praksis vil det si at kirkene selv regulerer kontakten med ambassader og andre utlendinger. Et annet problem for disse kirkene er kontakten med trosfeller i utlandet.

Danske utlendingsmyndigheter opplyste i sin Iran-rapport fra 2009, at det er mulig å konvertere “online”. Iranere kan ta kontakt med TV kanaler med base i USA og få religiøs opplæring, dåpsattest og anbefaling fra en amerikansk kirke. Evangelister fra Storbritannia har også drevet aktiv misjonsvirksomhet på tyrkisk side av den iransk-tyrkiske grensen (Danish Refugee Council, Danish Immigration Service 2009, side 33-34).

6. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Abdelhadi, M. (2006, 27. mars). What Islam says about religious freedom. *BBC News*. Tilgjengelig fra http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/4850080.stm [lastet ned 8. mai 2009]
- Amnesty International (2006, 10. oktober). *Further Information on UA 263/06 (MDE 13/115/2006, 2 October 2006) Incommunicado detention/ Possible prisoners of conscience. AI Index: MDE 13/117/2006*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE13/117/2006/en/dom-MDE131172006en.html> [lastet ned 8. mai 2009]
- Boyd, C. (2009, 28. mars). Three Iranians imprisoned for spreading Gospel. *Christian Today*. Tilgjengelig fra <http://www.christiantoday.com/article/three.iranians.imprisoned.for.spreading.gospel/22920.htm> [lastet ned 5. mai 2009].
- Christian Today (2008, 3. oktober). Iran releases two Christians held on apostasy charges. *Christian Today*. Tilgjengelig fra <http://www.christiantoday.com/article/iran.releases.two.christians.held.on.apostasy.charges/21571.htm> [lastet ned 8. mai 2009]
- Compass Direct News (2008a, 11. november). Iran: Son of martyred pastor free on bail, awaiting trial. *Compass Direct News*. Tilgjengelig fra <http://compassdirect.org/en/display.php?page=news&lang=en&length=long&idelement=5682> [lastet ned 8. mai 2009]
- Compass Direct News (2008b, 21. mai). Police arrest 12 Christian Converts. Four still imprisoned in crackdown in Shiraz. *Compass Direct News*. Tilgjengelig fra <http://www.compassdirect.org/en/display.php?page=news&lang=en&length=long&idelement=5386> [lastet ned 8. mai 2009]
- Compass Direct News (2009a, 23. januar). Iran: Three Christians arrested from homes in Tehran. *Compass Direct News*. Tilgjengelig fra <http://www.compassdirect.org/en/display.php?page=news&idelement=5776&lang=en&length=short&backpage=archives&critere=iran&countryname=&rowcur=0> [lastet ned 8. mai 2009]
- Compass Direct News (2009b, 9. februar). Iran: Case still open against released Christians. *Compass Direct News*. Tilgjengelig fra <http://www.compassdirect.org/en/display.php?page=news&idelement=5803&lang=en&length=short&backpage=archives&critere=iran&countryname=&rowcur=0> [lastet ned 8. mai 2009]
- Compass Direct News (2009c, 31. mars). Iran: Three converts ordered to stop "Christian activities". Tilgjengelig fra <http://www.compassdirect.org/en/display.php?page=news&idelement=5860&lang=en&length=short&backpage=archives&critere=iran&countryname=&rowcur=0>

[g=en&length=short&backpage=archives&critere=iran&countryname=&rowcur=0](http://www.compassdirect.org/en/display.php?page=news&idelement=5877&lang=en&length=short&backpage=archives&critere=iran&countryname=&rowcur=0) [lastet ned 5. mai 2009]

- Compass Direct News (2009d, 13. april). Iran: Two Christian Women imprisoned. *Compass Direct News*. Tilgjengelig fra <http://www.compassdirect.org/en/display.php?page=news&idelement=5877&lang=en&length=short&backpage=archives&critere=iran&countryname=&rowcur=0> [lastet ned 5. mai 2009]
- Danish Refugee Council & Danish Immigration Service (2009, april). *Human Rights Situation for Minorities, Women and Converts, and Entry and Exit Procedures, ID Cards, Summons and Reporting, etc.* København: Danish Refugee Council & Danish Immigration Service. Tilgjengelig fra http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/90D772D5-F2DA-45BE-9DBB-87E00CD0EB83/0/iran_report_final.pdf [lastet ned 8. mai 2009]
- Davis, J. (2006, 24. mars). Islam. Muslims Divided Over Penalty For Apostas. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/article/1067056.html> [lastet ned 8. mai 2009]
- Iran Focus (2009, 19. april). Rights groups challenge Iran leader at racism meet. *Iran Focus*. Tilgjengelig fra <http://www.iranfocus.com/en/iran-general-/rights-groups-challenge-iran-leader-at-racism-meet-17627.html> [lastet ned 5. mai 2009]
- The Jerusalem Post (2007, 8. januar). Seeking Serenity. *The Jerusalem Report*.
- Kamyab, S. (2007). Flying Brains: A Challenge Facing Iran Today. *International Higher Education*, 47. Tilgjengelig fra http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/newsletter/Number47/p23_Kamyab.htm [lastet ned 8. mai 2009]
- Landinfo (2006, november). *Iran – Tjenestereise november 2006*. Oslo: Landinfo.

Rapporten er unntatt offentlighet og kun internt tilgjengelig i Landdatabasen under Iran/Andre rapporter.

- Norsk Misjon i Øst, (2005, 2. juni). Hamid Pourman ble frikjent. Oslo: *Norsk Misjon i Øst*. Tilgjengelig fra <http://www.nmio.no/modules/news/article.php?storyid=58> [lastet ned 8. mai 2009]
- Sanasarian, E. (2000). *Religious Minorities in Iran*. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Simpson, J. & Shubart, T. (1995). *Lifting the Veil. Life in Revolutionary Iran*. London: Hodder and Stoughton.
- Telegraph (2008, 11. oktober). Hanged for being a Christian in Iran. *Telegraph*. Tilgjengelig fra <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/iran/3179465/Hanged-for-being-a-Christian-in-Iran.html> [lastet ned 8. mai 2009]

- US State Department (2008, 19. september). *International Religious Freedom Report 2008 – Iran*. Washington, DC: US Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/irf/2008/108482.htm> [lastet ned 8. mai 2009]
- Utlendingsnemnda (2005, november/desember). *Iran – Rapport fra tjenestereise 21.11.2005 – 1.12.2005*. Oslo: Utlendingsnemnda.

Rapporten er unntatt offentlighet og kun internt tilgjengelig i Landdatabasen under Iran/Andre rapporter.

- Vogt, K. (1997). *Reise i Iran*. Oslo: Cappelen forlag A/S.

Muntlige kilder

- Utenlandsk prest bosatt i Iran. Intervju i Teheran 26. januar 2009.
- Vestlig ambassade i Iran. Intervju i Teheran 29. januar 2009.
- Iransk advokat. Intervju i Teheran 21. januar 2009.